

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת תצווה - פורים תש"פ * 478

נועם הנשמות
פרקי ערגה לשבת קודש

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

פורים - יום חגו של הגעגוע/ הרב יעקב ב. פרידמן

מחשבות בדרך לעיירה הרוסית אוליגובסק

תורתו הייתה תורת "אנוכי עומד בין ה' ובניניכם!" מיתנו סימנה תקופה חדשה של ערפול והעדר בהירות, וכפתה ללמוד הלכות נשכחות מתוך פלפול והעמקה.

לידת משה, אמר הגר"ח גולדוויכט, הייתה חנוכה-הבית של בהירות התורה: מיתת משה הייתה חנוכה-ביתה של משנת ההעלם! תורת הפלפול.

המן לא היה מסוגל להבין שבהירות ישנה - הנוגהת רק מתוך הערפל, ומתיקות ישנה - המושגת רק מתוך חשכת עמל הפלפול. "ולא היה יודע שביים זה מת!"

***

לפני שנים בקרתי בעיירה סלובודקא, ברח' פנירו 9. זהו כור ההיתוך של מלכות האדם. כאן דירתו הפרטית של הסבא מסלובודקא. בפנים, בחורבה מחופשת למטבח, סביבנו דליי מים מהבאר הסמוכה. ריח חריף של תבשיל חרוך ממלא את הבקתה.

ה'פויער' הליטאי שכבש את הבית, מרים לשבריר שניה מבט אדיש, וממשיך לנגוס באדישות וריכוז במלפפון רוסי ענק. טיפת גשם צלחה את גג הבית ונחתה על המלפפון. הוא הביט בטיפה באדישות, והמשיך בשקידה במלאכה. ב-80 השנים שנגס כאן מלפפונים - חווה את שרידי שלטון ה'צאר', הבולשביקים, שתי מלחמות עולם, רבי ישראל חי בסמטה הסמוכה. תנועה מוסרית אדירה הוקמה מתחת לאפו, ורק הזווית של המלפפון משתנה.

מישהו תרגם לו לרוסית את שאלתי, אם הכיר את הישיבה הקדושה, את ה'סבא' את 500 נסיכי מלכות האדם, שהפכו כמה סמטאות ל'אסכולה'... ולמה בחר דוקא בבקתה הזו, בהיכל מלכות האדם מכל בקתותיה של ליטא.

"גו, זה סלובודקא, השכונה והבית הכי זולים בקאונאס" (קובנה) הוא אומר בפשטות. "גם הצינורות של הביוב כאן בלי חלודה..."

זו הייתה המחשה איך נראה אדם נטול שאיפה. סלובודקא הופכת לחור מצחין, כשירוש אותה מישהו, שנוח לו לנגוס מלפפון בבקתה זולה, עם ביוב תקין.

השורות האלו נכתבות בדרך הפתלתלה, האינסופית, המתמשכת בין סאמארה טליאטי ואוליגובסק. המילים האלו הנשמעות כקלילות רוסיות, הן ערים רוסיות סביב ל'ולגה' המאכלסות כשלושה מליון פרוות מכורבלות, מחופשות לבני אנוש. לאורך הדרך שאני עובר עכשיו ממש, מזדקרת התכונה הבולטת ביותר של הרוסי. בולטת יותר מעצלנותו וקוצר-רוחו: הגישה האפרורית, הסתמית, היבשושית, לחיים.

שום חזון. שום מעוף. שום שאיפה.

האירוע המסעיר ביותר רוסי הממוצע, היא כמויות הוודקה שהוא לוגם לעתותי ערב. גם כשמתחולל אירוע רוסי מרגש, ונכחתי בשניים מהם, מתמקדות עיקר השיחות באירוע, סביב השאלה איך יגיעו בעלי השמחה, ולא איך ירגישו.

יום-יום אני פוגש בבני עליה, המתייסרים בייסורים של פנימיות: ייסורי ה'ביקוש'. עם ההתחבטות הקבועה, עד כמה מאירה ההצלחה פנים. האם באמת הם ממצים את הכישרון שלהם? ואולי בישיבה אחרת היו מצליחים יותר? ולמה התחיל ה'אלול' הזה עם טעם טפל בפה? האם לא היה כדאי לשנות ישיבה/חברותא/צורת-לימוד? איך משיגים טעם בתפילה?...

זוהי, טייע ברידער, קדושת ה'ביקוש'! זהו הגעגוע למגע השלם עם תורה וקדושה! גם לגעגוע ולשאיפות שלכם לחיבור לקדושה, יש מעמד נשגב ביהדות!

אתה עצוב שהלימוד אינו מצליח? שהתפילה אינה 'חיה' ואינה נושמת? שהשיעור גללי נשמע באוזניך כמו ההמנון האוובקיסטי? החברותא איננה מספקת? אלו אינן צרות, אלא ארבע הוכחות נמרצות עד כמה אתה מחובר לקדושה. שייך לקדושה. חי קדושה. החיבור שלך שלם כל כך, שהעדרם ממיט עליך כאב. מה נפלא הכאב הזה!

אלא מאי? העצב שלך אינו מתרשם מה'הרגש' הזה? מחק אפוא את המילה 'כאב', ושתול במקומה את מושג הגעגוע. השרש בחושיך את התפיסה שגעגוע לקדושה - הוא החלק הפנימי ביותר של היהודי!

כך מאיר רבנו צדוק כהן גדול את כיסופיו של אברהם אבינו:

"...שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת. אמר, תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה ואמר, אני הוא..." ("בר" ל"ט)

"אני הוא", מבעיר רבנו צדוק כהן גדול, עצם הכמיהה והחיפוש שלך - "אני הוא"! עצם הכמיהה שלך היא אלוקית. אלוקותי עצמה מצויה בתוכי פרכוסי הגעגועים שלך!

***

"כיוון שנפל פור בחודש אדר, שמח (- המן) שמחה גדולה, אמר נפל לי הפור בירח שמת בו משה. ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד" (מגילה יג:)

מאי משמע, הקשה מורי הגר"ח גולדוויכט זצ"ל, "ולא היה יודע שבאותו יום מת?" והרי לכן שמח שמחה גדולה! "לא היה יודע המן", שגם מיתת משה, התעלות רוחנית יש בה!

כך דרשו רבותינו: "אלף ושבע מאות קלין ותמורין וגזירות-שוות וקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה, וכו' התזירין עתניאל בן קנז מתוך פלפולו. (תמורה טז).

לידת משה, הייתה לידתה של בהירות התורה: משה היה בחינה של "שכינה מדברת מתוך גרונו". "שושבינא דמלכא".

... אין מצווה בתורת

ישראל אשר תבדיל בין עם ישראל לשאר אומות כשבת זו, השבת המקודשת בידי הקב"ה.

"עם ישראל, שנותק מאדמתו במשך אלפיים שנה וחי מפוזר בין הגוים כשה אובד, לא שכח בכל זאת מכתב עוז חביון. דבק הוא נשאר בתורת משה אמת שקיבל בהר סיני ובה מתנה טובה אשר שבת שמה. זו היא ששמרה על אחדות עם ישראל, כמאמר חז"ל: כי קודש היא לכם - מגיד שהשבת מוספת קדושה על ישראל. מה לפלוני חנותו נעולה - שהוא משמר את השבת (מכילתא לפסוק). היא התורה שקבעה את צביונו של עם ישראל, ובה מכיר היהודי שהוא אבר בגוף שלם, גוף אשר על שמירת שלמותו הוא מצווה, לחיים ולמוות חלילה"

הקדמת ספר 'שמירת שבת (כהלכתה)

לתשומת ליבכם!
מהדורת הדפוס
מצומצמת.
לקבלת הגיליון במייל,
שלחו בקשה ל:
abyisrael@gmail.com

מלחמת השחרור' תש"פ.

עיונים בסוגיית משלוח מנות

א.י.ב.

פורים לכאורה הוא יום הכי-ילדותי שיש, בעיניים בשרות. הורים בוגרים, חמורי-סבר, הופכים פתאום לילדים. חובשים כובע רועה-צאן מאולתר או קסקט קש אפור. גומעים בקבוקי יין 'אור הגנוז' ומאבדים את הדעת. והילדים? הוגגים. הם פושטים-יד אלינו ומבקשים חצי שקל, והבוגרים צוחקים: "לא פחות מאלף יציל את המצב".

אז מה באמת קורה לנו בפורים? ברגעים הללו של הלפני, שעדיין יש בנו קורטוב של יישוב-הדעת, אנו תוהים: מה דעת יש בכל המהלך הגנוז הזה של חג הפורים?

א. הגמרא (מגילה ז, ב) מספרת שהאמוראים שלחו משלוח מנות בתבלין הפלפל. ולכאורה יש לעיין הלא אינו נקרא "מנה" במתכוון בשר וכדומה (ראה גמרא ביצה יד, ב) ובגמרא במסכת ברכות (לח כמדומנו) יש אף דעות בגמרא שאין הוא נחשב "אוכל" כלל לגבי ערלה וכדומה.

ב. בגמרא (שם): סעודת פורים שעשאה בלילה - לא יצא. מאי טעמא? ימי משתה ושמחה כתיב... בפשטות כאשר אומר הכתוב "ימי" אין הכוונה על זמן של אור אלא על קביעת "זמנים" לחג, ומעתה יש לתהות מהיכן נוכל ללמוד להוציא מכאן לילות? (בדומה לכך יש לדון מדברי המשנה בברכות שלומדת מ"ימי חייך" להוציא לילות שלכאורה מדובר רק על קביעת מועד ולא על דגש של יום ולא לילה. ועיין).

ג. בספר שו"ת 'משפטים ישרים' (סימן ק"כ, הובא בפירוש מהרצ"ח לגמרא מגילה ז, ב) עלה ונסתפק בדין אדם ששלח חבירו להביא 'משלוח מנות' לחבירו, והגיע זה - השליח - ואכל בדרך את מנות המשלוח, האם יוכל המשלח לקיים בזה כעת מצוות 'משלוח מנות'. ויש שהקשו על כך, שלכאורה בהיות ולכתחילה לא נתן להשליח את המשלוח, וכשאכלם בעצם גזל אותם, הרי שכעת בעצם אינו נתן לו "מנות" (שכבר נעלמו) אלא מותר לו על החוב הממוני שחייב לו השליח ובמחילת חוב לא ניתן לקיים משלוח מנות.

ויש להטעים זאת לפי הטעם הנודע בשערים של ה'מנות הלוי' (רבי שלמה אלקבץ זצ"ל) כי ענין משלוח מנות שורשו בהרבות אחווה ורעות בין איש לרעהו, וכעת ההיפך הוא הנכון: לא זו בלבד שלא נתן לו המשלח את המשלוח מנות הלזה כדי לכבדו ולהרבות אחווה, אלא אף בא זה ואכלו, ובהיות וכך אין כאן שום עניין של אחווה ורעות, וטעם המצווה איננו.

בהתאם לכך, ובלי קשר ישיר, יש לדון בנותנים לשכנים מאכלים ביתיים ערבים (בפרט לדעות שיש עניין במצווה גם לתת מאכלים לשם מצוות סעודת היום) שבשכנים שלא אוהבים מאכלים ביתיים הרי יש בכך ההיפך מאחווה - זלזול במאכלים "פשוטים" כביכול במקום להביא מיני-מתיקה יקרים. ובמידה ומעניקים מנות ממעדניות ידועות (בצירוף אולי הלוגו) כן יש בכך עניין של חשיבות והערכה. ועיין.

פורים - זה יום-חגו של ה'הינדיק' המוכר מהמעשייה החסידית.

למי שעדיין לא שמע, מדובר במשל הידוע על אדם שהחל משתטה ומהדס כתרנגול. לא ידעו הרופאים כדת מה לעשות באיש. פגע בו אדם חכם והפטיר לאלתר: "במה מתחבטים אתם; יש לי עצה הגונה!". ירד האיש עדי-ארץ והחל אף-הוא מהדס כתרנגול, וצווח 'קו-קו-ריקו' גם לא בשעת עלות השחר. אט-אט החל מדבר על ליבו של המשתטה, ומעלה אותו לרמה אנושית, כשהוא מוכיח לו שגם 'הינדיק' - בלשון רבי נחמן - יכול להפוך לבן-אדם.

בפורים, למעשה, כולנו: 'הינדיק'. כולנו מחופשים. זה הזמן להיות ילד לרגע וכך להרבות אחווה ורעות בינינו לבינו. חג הפורים - על תחפושותיו ויינותיו - בא לסלק כל מצב של "פנים חרולים" של האב כלפי בנו. ביום הזה - שאחד מעיקריו הוא הרבות אחווה ורעות בין איש לרעהו - זוהי ההזדמנות לאב חמור-הסבר בדרך כלל, הנמצא בגזרת ה'המקל', להיות קצת 'גזר'. רך יותר. חם יותר. להיכנס, בסבלנות יתירה, קצת יותק לעומק לעולם ה'פליימוביל' של הזאטוט, וקשקושו שהופכים ל"ציור". (ראה 'חכמת מנות' בגמרא מגילה ז שפירש הכתוב: "ודובר שלום לכל זרעו" - כי מרדכי היהודי רוב ענוותנותו היה נוהג לדבר דברי אחווה ורעות אם הילדים (הרכים)

והלא זוהי, כאמור, בעצם מהות היום - עניין ה"אחווה ורעות", מעניין זה, כידוע, משתרשת מצוות משלוח מנות איש לרעהו וסעודת-היום במצב של "משפחה ומשפחה". בדרך מקורית נאמר, שכחלק ממצוות היום, אולי גם עניין ההשתטות בפורים קשור לכך. זוהי הדרך לשחרר חסימויות ולפתוח לב חם ואוהב לבני-המשפחה. לחבק ולנשק את הילדים כשהם עולים להסעה. לשבור את חומת הקרירות והקיפאון שהשתלטה על חלקים מאתנו.

פורים קורא לנו: השתחררו!

או שמא, זהו יום שבו אנחנו מגלים שהחיצוניות ממש לא משנה. זה היום שבו ניתן הזרקור לפנים המאיר בסנורים. לחלק אלוך ממעל שלא נפגם מעולם. רבב לא נפל בו.

בפורים אנחנו לא שמחים על זה שאנחנו אנשים בוגרים המשתדלים לעבוד את ה' מתוך יישוב-הדעת. בפורים זה לא מעסיק איך אנחנו נראים חיצינית. כי ביום הזה אנחנו חוגגים על ה"בעצם". על עצם היותנו יהודים עם נשמה באפנו. ולכן אנחנו מקפידים להשליך את החיצוניות לאשפה, לבטל אותה ביום זה כליל, עד-כדי השתטות ילדותית. כדי להמחיש חריפות כמה זה פשוט לא משנה. כמה אנחנו שמחים ב"בפנים" הגדול והקדוש.

יום הכיפורים כפורים הוא יום של גילוי האור הפנימי שלי ושלך. גילוי של בחינת "אל תראוני כי אני שחרחורת - ששזפתני השמש". זהו יום בו האור הפנימי, הנשמתי, מתגלה במלוא נקיותו וזוהרו. כאן - כפי שמלמד כידוע הרמב"ם - אין "שחרחורת". כי זה רק כתם חיציני - "ששזפתני השמש". פורים - יום הגעגועים, מזמין אותנו לפגוש את עצמנו. להתבסס ביין ולגלות את האור הגנוז בקרבנו. הנקי. הטוב ללא רבב. את ה'חלק אלוך ממעל' שאין בו כל שיור לענייני פיצה ובורקס. היום הנשגב הזה, מבקש מאתנו להישיר מבט אל עצמנו פנימה ולקוות.

... בפורים - כולנו 'הינדיק'. אנחנו משתטים כמו ילדים. ביום הזה אנחנו משתחררים מהחסימות ומרבים אחווה ורעות בינינו לבין ילדינו הזאטוטים המשחקים בפליימוביל

כיפורים כפורים

פורים - יין המזוג / הרב זאב קופילוביץ

ישנם ביהדות הרבה גוונים וגוונים-גוונים, של טעמים וניחוחות, גיצים ושלהבות. לגבי שבת איתא בני יששכר, שכל חלק בשבת נושא טעם ענוג שונה, מאחר שתענוג תמידי אינו תענוג. פורים לעומת זאת, בעולם החסידות המעמיקה והרוממה, הריהו נושא בחובו, מיזוג הרמוני של כמה ניחוחות ביחד, כמו מרירות של 'ואני תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם', ותיקווה של 'ורבים מעמי הארץ מתיידיים'.

דומה, כי מיזוג שניהם גם יחד, כשני צדדים של אותה מטבע, מתאים אך ורק לפורים, אשר מחד גיסא הרי הוא כיום כיפור לכל דבר ועניין, מבחינת הקווים המקבילים והזיהם בתוכנם הפנימי של שני הימים, כש'עד ההגעה' של שניהם הוא על אותו קו, וחותר פחות או יותר לאותם מטרות.

ומאידך גיסא, בניגוד ליום הכיפורים שבו מתענים בחמשת עיניי, וגוון עבודת היום היא מרירות עצומה, המהווה מזג-הרוח המתאים לשעת וידוי על חטאים ופשעים ברמות חומרה שונות. הרי שמרירות יום הכיפורים מתובלת אמנם ביותר מקורץ של שמחה, אך אחרי ככלות הכול יום כיפור הוא הרי יום כיפור, עליו דרשו חז"ל את הפסוק: "כי גדול יום ה' ונורא ומי יכילנו". אופיה של עבודת היום של חג הפורים מוטבעת בחותם השמחה והאמונה הפשוטה הטבועה בנפש, שאחרי הכול הלא הרי אין קץ לגודל מאגרי אוצרות כוחות הטוב השפונים וצפונים בתוכי חביוני נשמת היהודי.

הצד השווה שבהם הוא גילוי בחינת 'יחידה שבנפש', אשר זהו הרובד הדק וההיולי ביותר שבנשמה, והחלק הפנימי שבפנימי שבבית גנוי נשמת היהודי, השוכן במקום מגע החיבור שבין הנשמה הפרטית של כל יהודי ויהודי ל'כנסת ישראל' - הנשמה הכללית מהעולם המכונה 'כלל ישראל', שהוא למעלה ממקום נגיעת החטא, בבחינת 'אשרי מי שהוא גבוה מפשעו'.

בשני הימים היהודי נמצא גבוה מעצמו וממקום אחיזת גופו. ביום כיפור הדבר בא לידי ביטוי בחמשת העיניי, שעל ידם היהודים נעשים דומים אפוא למלאי השרת, כשמה גם דרגת הכהן גדול שפניו להבים ובעורות כלפידים, ואינו בכלל האיסור שכל אדם לא יהיה באוהל מועד, כשליט דין בר נש כלל, וכדברי הרמח"ל, דרגת היהודי ביום הכיפורים היא מעין בחינת 'אדם הראשון לפני החטא'. בפורים לעומת זאת, השיכרות והעדר השליטה העצמית והרסן הפנימי שנדמית כלפי חוץ כהוללות בעלמא, היא זו שמכוח הציווי לבסומי בפוריא מגביהה את האדם להיות מרום מעל עצמו כשעקב השיכרות מתגלה 'כוח התשוקה' החבוי שע"י ניתן לקבל את התורה מרצון.

ביום כיפור המטרה של גילוי ה'יחידה שבנפש' היא, לשמש רקע ל'תשובה שלמה' הגובלת ב'עילאה', ויצירת תשתית של כוחות טוב היוליים מהם יוכל להיבנות אפוא אדם חדש שאינו זה שחטא'. לא 'אדם חדש לגמרי' אלא אדם שנחשפו בו מעמקים פנימיים עילאיים, שמחמתם הכלים העומדים בפניו עכשו הם עמוקים ורחבים לאין ערוך מהמצב הרגיל, עד שכביכול נעשה הוא כ'בריה חדשה'. ובפורים המגמה היא לגלות באדם את 'מידת התשוקה', שהיא כדברי היסוד העבודה אחד המידות המקיפות והשורשיות ביותר, המפרות את כל המידות וכוחות הנפש המעמיקים שבאדם, בכדי שיווצר המצע לגילוי הבחינה של: 'הדר קבלוה מרצון'. זאת ועוד, שביום כיפור יש נגיעה בקבלת התורה מחדש של 'לוחות שניות', ולפורים ישנה שייכות לעניין התשובה, כדברי חז"ל: 'כל הפושט יד נותנים לו', ומבואר בספרים הקדושים: שהעניין של 'כל הפושט יד' כולל גם ברוחניות.

נמצא לדידן, ששני הימים המקודשים השונים לכאורה זה מזה מין הקצה אל הקצה בצורתם החיצונית, לאמיתו של דבר הריהם נובעים לכל הפחות מהיבט מסוים מאותו שורש, ושניהם ניתנו כמתנה טובה לכלל ישראל בכדי לרוממם ולהגביהם מעבר להשגותיהם בימים כתיקונם. טמון בהם אף כוח סגולי פלאי, לרומם את ההשגות עצמם לרום המעלה, ולדאוג לכך, שהאדם ירים את מבטו השמימה בבחינת 'שאו מרום עיניכם' במבט שמימי, ויראה בעיני רוחו את מלא 'היקפם' ו'רוחכם' 'עומקם' ו'גובהם' של המרחבים הרוחניים האינסופיים הקיימים בעולמינו.

פניא דמעלי יום-
ה כ י פ ו ר י מ
תשס"ח, ישיבת
חברון, גבעת
מרדכי -
ירושלים.

מוטי, ישוב ליד
הסטנדר ערוך
ונכון ל'תפילה
זכה'. פניו
לובשים ארשת
רצינות יום -
כיפורית. בדחילו

ורחימו הוא נכון ליום הקדוש והטהור. עוד 40 דקות - 'כל נדרי'.

ולפתע ניגש אליו חברו וטופח על-גבו. "תגיד", הוא מבקש, תוכל לסייע למשפחה אחת? זה חשוב מאוד!"

אותו חבר מספר לו על משפחת ו. שכבר עשרות בשנים עשתה לעצמה מנהג-של-קבע לחסות בימים הנוראים בצילה של ישיבת חברון המעטירה עם ניגוניה הנרגשים והאווירה המרוממת; זו הבית שלה. השנה, מתברר, נבצר מהמשפחה לעשות זאת. בשעה 14:00 בצהריים שום חברת מוניות לא פעלה, והם נחרדים מהעובדה שהשנה - לראשונה - לא ישהו בישיבת חברון ביום-הכיפורים.

אותו חבר הציע לו לקחת את רכבו, רכב בן עשרה מקומות, ולנסוע בהקדם לשכונת רמות - מקום מגוריה של משפחת ו. כדי לאסוף אותם במהרה לשכונת גבעת-מרדכי. אל דאגה; דירה קבועה יש להם לחגים, דירה קבועה.

מוטי קצת נרתע. מחוגי השעון מתקרבים לשעת 'כל נדרי'. זהו לא בדיוק הזמן ההולם לעשות זאת, גם אם מדובר במעשה חסד נאצל.

לבסוף, הוא מחליט להתגבר. המשפחה מחכה לו בכיליון-עיניים. היא לא מסוגלת להחמיץ.

***

ענוב בעניבה הצחורה הוא שועט ברכב לבית משפחת ו. ולאחר הוא אוסף אותם בדרך לישיבה.

האם, נרגשת למדי, מודה לו על החסד הגדול בשעה-לא שעה זו תוך שהיא מפטירה: "אני מברכת אותך ואת חבריך, בעל הרכב, שעוד השנה תמצאו את זיווגכם ותהיו חתנים!"

חולף יום-כיפור, יום חתימה, וחודשים אחדים בלבד לאחר מכן, שני הבחורים הידידים מוצאים את שידוכיהם הנאות. ולא זו בלבד - שניהם נישאים למזל"ט באותו יום בחודש אדר (ה' אדר) - חודש של "ליהודים הייתה אורה ושמחה" - באולמי 'היכלי מלכות' בבני-ברק.

ברכתה של האם מיום-הכיפורים עשתה רושם בשמיים. רושם מדויק עד להפליא. "הדבר עשה עליי רושם גדול", מספר כיום מוטי, נשוי ואב למספר ילדים, המתגורר בצפת.

כיפורים כפורים ('פחד יצחק' פורים - עניין ח')

(סיפר, בעל המעשה: הרב מרדכי סילבר)

אילת השחר / הגאון רבי מרדכי

טולידאנו שליט"א - אב"ד ירושלים

הרבה מצוות ישנן בתורה אבל בקריאת המגילה אנו מוצאים משהו ייחודי - "ותכתוב אסתר המלכה את כל תוקף לקיים...". זו הייתה התעוררות של אסתר שביקשה לכתוב המגילה לדורות. עד כדי-כך שיש פוסקים הנוקטים שאשה כשרה לכתוב המגילה שנאמר: "ותכתוב אסתר".

ישנה מחלוקת מעניינת שמורי חמי מרן זיע"א עמד עליה, בהקשר לסוגיית "ערבות" לנשים. יש מי שפוסק שאין ערבות (אחריות הלכתית מדין "כל ישראל ערביין זה לזה") כלפי נשים. ויש שמקשים איך מצאנו ידונו ורגלינו שהבעל מוציא יד"ח אשתו במגילה, נר חנוכה וקידוש וכדומה. וב'חזון עובדיה' פורים מוכיח חמי גם אם אין ערבות כלפי אשה - במה שמצוות יש עניין ערבות, וכמו בנר חנוכה ומגילה.

אבל המיוחד בסיפור של המגילה, כאמור, הוא עצם כתיבתה, עד שנחקקה לדורות וכל עם ישראל קורא אותה כתקנת חכמים. אסתר היא-זו שייסדה לדורות את קריאת המגילה לאחר שהיא בעצמה כתבה אותה... זה הכח המיוחד של פורים - לזכור להעריך את הכח העצום של האישה היהודייה.

לא רק בשמחה. אף "תענית אסתר" נקבעה הרי זכר לתענית שקיימה בגלל הציווי שלה עצמה.

בנוסף לכך, בשונה מתקיעת שופר וכדומה, הרי שמצוות קריאת מגילה נוהגת גם בלילה, וזאת מן המזמור על אסתר בתהילים שם נאמר: "ולילה ולא דומייה לי".

גם המזמור עצמו, 'למנצח על אילת השחר' אומר הרבה על גדלותה של אסתר. למרות ששמה של המלכה מורה על הסתרה והצפנה, הרי ששמה כאן נזכר כ'איילת השחר', כלומר בהקשר לזריחה שלה. היא למעשה גרמה לישועה והגנס בא על-ידה, ולכן נחשבת ה'אילת השחר' של העם היהודי.

ישנו שילוב מופלא בין כוחות הבעל לאישה כלפיהם עצמם ובוודאי כלפי הבית, והקב"ה בחר בשילוב הזה לא רק שהיא 'עזר כנגדו' כלפי הבעל; אלא גם כלפי הבית. כל הבית נבנה מכך שכל אחד נותן חלקו שהתברך בו.

חג הפורים הוא הזדמנות להעלות את נס את כוחה של האישה היהודייה, שבזכותה נגאלנו גם במצריים וגם בתקופת אחשוורוש, ואת עוצמתה להשפיע לכל העם היהודי כולו בצורה מרחיקת-לכת.

ומילה לסיים: אם תבחנו תגלו, שבית בגימטריה 412 ולב - 32 ויחד המניין עולה: 444, שזה כגימטריה של המילה מקדש! הוי-אומר: כשהאדם משקיע את הלב בבית - נוצר בו מקדש! תנו ליבכם לעקרת הבית!

"ומי יודע אם לעת כזאת.."

פנינים רבי-לקח על מגילת אסתר

הרב דן-בנימין אבוחצירא שליט"א

צפת

ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי (אסתר ג, ו)

לכאורה כל כעסו היה רק על מרדכי ולמה יבז בעיניו לפגוע רק במרדכי לבדו? אלא התירוץ טמון בהמשך הפסוק - 'כי הגידו לו את עם מרדכי' והבין שהבעיה שיש לו עם מרדכי זה בעיה שכוללת הרבה אנשים כי 'עם מרדכי' מאוחדים נגד העבודה זרה ומשתחוים לא-ל אחד. ואע"פ שהיו יהודים שכן סגדו לו הבין המן שאין זה המהות של העם הזה. ולכן רצה לפגוע בכלם כי לא רצה שתופעה זו תתפשט עוד ועוד..

"בעת הזאת!"

כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצללה יעמוד ליהודים ממקום אחר.. (אסתר ד, יד)

כי אם 'החרש' בהווה ומתוך הרצון שלך אז 'תחרישי' גם בעתיד ואולי גם בעל כורחך. כלומר, אומר לה מרדכי שזו היא העת לדבר ואם לא תדבר עכשיו לא תהיה לה הזדמנות נוספת לכך וגם אם תהיה הזדמנות נוספת אולי לא יהיה זה העת שלה ותהיה מוכרחת לשתוק. ולכן הוסיף ואמר: 'ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות'. וברש"י גם משמע כך - שכתב ומי יודע אם לעת כזאת הגעת ומי יודע אם יחפוץ ביך המלך לשנה הבאה שהוא זמן ההריגה. הגעת למלכות אם תגיעי לגדולה שאת בה עכשיו. ע"כ.

וטמון כאן מוסר השכל לכל יהודי ויהודי באשר הוא נמצא שלא יאמר מחר אחזור בתשובה כי שמא מחר לא יהיה לו כבר את ההזדמנות מסיבות אחרות ואולי יהיה לו הזדמנות אך מתוך ייסוריין מכווערין שיבואו עליו ולמה לחכות לרגע הזה. חייב לנצל את הרגע כי כל רגע ורגע בחיי היהדות הוא חשוב עד מאוד בעיני ה' ואל יאמר חטאתי מהבוקר ועכשיו כבר אחה"צ למחר בבוקר אחזור בתשובה. וכן אל יחשוב שאם חטא כל נערתו או יותר, נגמר לו הזמן והאפשרות, אלא יעצור את כדור השלג שמתגלגל ויחליט באותו הרגע - הריני שב בתשובה שלמה לפניך אבי הטוב, ומתחרט על העבר ומקבל על עצמי לעתיד. ויקבלו ה' יתברך בזרועות פתוחות ובאהבה עד אין קץ, וגדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים גמורים. וזכור תמיד שאם החרש ברגע זה אולי תחריש גם בעתיד בעל כורחך.

המן שנה גם את המתבוללים..

כי המן בן המדתא האגגי צרר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם (אסתר ט, כד)

לא כתב 'צורר היהודים' אלא צורר כל וכו', ו"כל" הלא בא לרבות!

וזאת משום שיש יהודים שחשבו שאם ידמו במעשיהם לגויים, בהם לא ילחמו כי מתנהגים כמותם. אבל זה אינו - כי הגוי העמלקי הלזה לא רצה שום יהודי וגם כאלו שכבר שינו את כל עניינם ומעשיהם כגויים ממש, ובפרט שמטרתו לא הייתה הריגת הנשמות אלא הריגת הגופים לכן שנה 'כל' לרבות גם אליו.

ואוסיף כאן מה שראיתי בשם ר' גרשון פישמן זצוק"ל (אם אינני טועה) שהביא טענה של כאלו יהודים שטוענים שכל השנאה שיש על עם ישראל מהעולם הוא רק בגלל שאנו מפרידים את עצמנו מהם אך אם היינו מתקרבים אליהם היו מחבבין אותנו. ע"כ. ופשוט הדבר שזה אינו כי כשגוי שונא יהודי אין לו הבדל בין יהודי שיש לו קרחת עם כיפה לבין יהודי שיש לו קרחת ללא כיפה.

וכתב שם הרב דבר נפלא בזה ע"פ מה שאמרו חז"ל שאמר הקב"ה במתן תורה לעם ישראל: 'אם אתם מקבלין התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם' וידוע השאלה מדוע אמר 'שם' ולא אמר 'פה'. ותירץ, שהייחודיות של עם ישראל זה במה שנבדלים מכל שאר העמים ולא במה שמתקרבים אל שאר האומות, ואמר לנו ה': דעו שאם אתם מקבלין את התורה באופן שהיגית מעליכם לרמוז שאתם נפרדים מכולם - מוטב, ואם לאו, היינו שאתם חושבין להידמות לשאר האומות במעשיהם שעל ידי זה אולי לא תהיה שנאה כלפיכם - שם (אצל האומות) תהיה קבורתכם.